ISSN *2413-5593 (Print); ISSN 2663-6530 (On-line)*
2026. № 50 : 232-242
Social Sciences. *Arts and Humanities*
PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine
http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics

УДК 811.131.1'373.43:81'25

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 23.06.2026 р.
Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 26.06.2026 р.
Оригінальність тексту [The originality of the text] – 94,4 %
Прорецензовано [Peer-reviewed] –12.07.2026 р.
Рекомендовано до друку [Recommended for publication] – 29.08.2026 р.
http://doi.org//10.17721/2663-6530.2026.50.232-242

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ МОДЕЛІ НОВІТНІХ ІТАЛІЙСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ У МЕДІАДИСКУРСІ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Ольга Володимирівна Кромбет *(м. Київ, Україна)*

https://orcid.org/0000-0001-5139-2866
olga.krombet@knlu.edu.ua

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри італійської і французької філології та перекладу,
Київський національний лінгвістичний університет
(Міністерство освіти і науки України)
03150, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

Катерина Андріївна Волковська *(м. Київ, Україна)*

https://orcid.org/0009-0004-7547-3117
kateryna.volkovska@knlu.edu.ua

студентка другого (магістерського) рівня
кафедри італійської і французької філології та перекладу,
Київський національний лінгвістичний університет
(Міністерство освіти і науки України)
03150, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

У статті досліджено структурні та семантичні моделі новітніх італійських неологізмів у медіадискурсі 2023–2026 років і способи їх відтворення українською мовою. Матеріалом слугували 25 одиниць, новизну яких підтверджено неологічними реєстрами та датованими медіаконтекстами. Найчастотнішою структурною моделлю є суфіксація (24 %), за нею йде пряме запозичення з англійської (20 %), причому власне італійські моделі разом переважають над запозиченнями. Провідними семантичними процесами є метафоризація й термінологічна номінація, представлені однаково (по 24 %). Українською новотвори відтворюються переважно описовим перекладом, транскодуванням і калькуванням, на які разом припадає понад дві третини матеріалу. Вибір способу узгоджується з будовою одиниці, проте через невелику кількість одиниць це співвідношення варто розглядати як тенденцію.

Ключові слова: *неологізм, італійська мова, медіадискурс, словотвірна модель, семантична неологізація, спосіб перекладу.*

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])
Structural and Semantic Models of the Newest Italian Neologisms in Media Discourse and Their Rendering into Ukrainian (in Ukrainian)
[Strukturno-semantychni modeli novitnikh italiiskykh neolohizmiv u mediadyskursi ta yikh vidtvorennia ukrainskoiu movoiu]
© ***Volkovska K. A. [Volkovska K. A.]***, kateryna.volkovska@knlu.edu.ua, ***Krombet O. V. [Krombet O. V.]***, olga.krombet@knlu.edu.ua

ISSN *2413-5593 (Print); ISSN 2663-6530 (On-line)*
2026. № 50 (УДК 81) : 232-242
ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics

STRUCTURAL AND SEMANTIC MODELS OF THE NEWEST ITALIAN NEOLOGISMS IN MEDIA DISCOURSE AND THEIR RENDERING INTO UKRAINIAN

Olha V. Krombet *(Kyiv, Ukraine)*

*https://*orcid.org/0000-0001-5139-2866
olga.krombet@knlu.edu.ua

PhD (Philology), Associate Professor at the Italian and French Philology and Translation Department, Kyiv National Linguistic University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
73, Velyka Vasylkivska Str., Kyiv, 03150

Kateryna A. Volkovska *(Kyiv, Ukraine)*

*https://*orcid.org/0009-0004-7547-3117
kateryna.volkovska@knlu.edu.ua

Master's degree student at the Italian and French Philology and Translation Department, Kyiv National Linguistic University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
73 Velyka Vasylkivska St., Kyiv, 03150, Ukraine

The article examines the structural and semantic models of the newest Italian neologisms attested in Italian-language media discourse between 2023 and 2026, as well as the ways in which these units are rendered into Ukrainian. The material comprises 25 units whose novelty is confirmed both by authoritative Italian neological registers and by dated media contexts.

The analysis of structural models shows that suffixation is the most frequent model, accounting for 24 % of the material, followed by direct unadapted borrowing from English at 20%. Taken together, however, native Italian word-formation mechanisms outnumber direct borrowings, which indicates that the internal word-formation resources of Italian remain productive. Suffixation also frequently performs an evaluative function in media texts. At the semantic level, the leading processes are metaphorisation and terminological nomination, each accounting for 24% of the material, while primary nomination ranks third at 20%. An evaluative component accompanies a considerable number of the new units and is particularly visible in media discourse.

The neologisms are rendered into Ukrainian mainly through descriptive translation, transcoding and calquing, which together account for more than two thirds of the material. Only five units have an attested Ukrainian equivalent in the sources examined, while the remaining renderings are translation proposals formulated within the present study. A connection can be traced between the structural model of a neologism and the procedure used to render it: direct borrowings are most often transcoded, whereas native Italian derivatives more frequently require descriptive rendering. Given the limited size of the corpus, these correlations should be regarded as a tendency rather than an established regularity.

Keywords: *neologism, Italian language, media discourse, word-formation model, semantic change, translation procedure.*

(Актуальні питання перекладознавства [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])
Структурно-семантичні моделі новітніх італійських неологізмів у медіадискурсі та їх відтворення українською мовою (Українською)
[Strukturno-semantychni modeli novitnikh italiiskykh neolohizmiv u mediadyskursi ta yikh vidtvorennia ukrainskoiu movoiu]
© ***Волковська К. А. [Volkovska K. A.]***, *kateryna.volkovska@knlu.edu.ua*, ***Кромбет О. В. [Krombet O. V.]***, *olga.krombet@knlu.edu.ua*

ISSN *2413-5593 (Print); ISSN 2663-6530 (On-line)*
2026. № 50 : 232-242
Social Sciences. *Arts and Humanities*
PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine
http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics

Поява нових слів супроводжує розвиток будь-якої живої мови, а медіатексти є одним із середовищ їх швидкої фіксації та поширення. Частина таких утворень швидко виходить з ужитку, інші закріплюються в мовній практиці та згодом потрапляють до реєстрів Accademia della Crusca і Treccani [Accademia della Crusca, n.d.; Vocabolario Treccani, n.d.]. Для перекладача новотвори становлять особливу складність, оскільки на момент їх появи в текстах засвідченого відповідника в мові перекладу часто ще не існує.

Італійський словотвір добре описаний у романістиці: класичні праці охоплюють основні способи словотворення [Grossmann, Rainer, 2004], тоді як новіші дослідження акцентують активізацію контамінації та гібридних утворень у медійному й неформальному мовленні [Micheli, 2022; Micheli, 2024]. Дж. Адамо та В. Делла Валле пропонують визначати новизну слова за його задокументованою появою та реальним уживанням [Adamo, Della Valle, 2017]. В. Пульчіні досліджує вплив англійської на сучасну італійську лексику [Pulcini, 2024].

У перекладознавстві базовою є типологія П. Ньюмарка [Newmark, 1988], а українські дослідники аналізують переважно англомовні неологізми, зосереджуючись на транскрипції, калькуванні та описовому перекладі [Багаєва, 2021, с. 103; Безпалова, Коваленко, 2024, с. 26–27; Панченко, 2020, с. 154]. Італійські неологізми в українському мовознавстві досліджувалися значно рідше: К. Лахтіонова окреслила основні шляхи поповнення італійського словникового складу [Лахтіонова, 2022], а А. Селіверстова звернулася до цифрових та еко-неологізмів в італійських медіа [Селіверстова, 2024; Селіверстова, 2025].

Актуальність дослідження зумовлена активним поповненням сучасної італійської мови новими одиницями, їх поширенням у медіадискурсі та необхідністю їх адекватного відтворення українською мовою. Структурний і перекладацький аспекти новітньої італійської неології в українському мовознавстві залишаються недостатньо опрацьованими.

Мета статті полягає у виявленні структурних і семантичних моделей італійських неологізмів, засвідчених у медіадискурсі 2023–2026 років, та у визначенні способів їх відтворення українською мовою.

Об'єктом дослідження виступили новітні італійські неологізми, зафіксовані в текстах сучасних італомовних медіа.

Предмет дослідження склали структурні та семантичні моделі цих одиниць та українські перекладні відповідники.

Наукова новизна полягає у поєднанні структурного опису новітніх італійських неологізмів з аналізом способів їх відтворення українською мовою на перевіреному медійному матеріалі. Описано співвідношення між словотвірною моделлю неологізму та способом його відтворення, а також з'ясовано, наскільки такі новотвори забезпечені засвідченими українськими відповідниками.

Матеріалом дослідження слугують 25 новітніх італійських неологізмів, новизну яких підтверджено двома критеріями: фіксацією в авторитетних італійських неологічних реєстрах та засвідченням у датованому медіаконтексті [Adamo, Della Valle, 2017]. До аналізу залучено лише ті одиниці, які відповідали обом умовам.

Для перевірки новизни використано розділ «Parole nuove» Accademia della Crusca та неологічні добірки Treccani [Accademia della Crusca, n.d.; Vocabolario Treccani, n.d.].

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])
Structural and Semantic Models of the Newest Italian Neologisms in Media Discourse and Their Rendering into Ukrainian (in Ukrainian)
[Strukturno-semantychni modeli novitnikh italiiskykh neolohizmiv u mediadyskursi ta yikh vidtvorennia ukrainskoiu movoiu]
© ***Volkovska K. A. [Volkovska K. A.]***, *kateryna.volkovska@knlu.edu.ua*, ***Krombet O. V. [Krombet O. V.]***, *olga.krombet@knlu.edu.ua*

Медіаконтексти дібрано з італомовних видань *Il Post, Il Fatto Quotidiano, ANSA, Sky TG24, Il Sole 24 Ore, Internazionale, La Nazione, Rivista Studio* та *Corriere del Ticino*; конкретні публікації наведено в джерельній базі дослідження. Наявність українських відповідників перевірено за вживанням в українських медіа та за тлумачним словником СЛОВНИК.ua [СЛОВНИК.ua, n.d.].

Хронологічні межі дослідження охоплюють період медійної та лексикографічної фіксації одиниць, а не час їх безпосередньої появи в мові, оскільки ці дати можуть не збігатися.

Методами дослідження слугували: описовий метод для систематизації та характеристики дібраних одиниць; метод спрямованої вибірки для цілеспрямованого добору матеріалу за визначеними критеріями; словотвірний аналіз для встановлення структурних моделей; компонентний аналіз для виокремлення оцінних складників значення; контекстуальний аналіз для встановлення актуального значення одиниці в конкретному медіатексті; зіставний перекладознавчий аналіз для вибору та обґрунтування українських відповідників; кількісний аналіз для визначення співвідношення структурних, семантичних і перекладацьких моделей.

Структурні моделі та механізми формування неологізмів. За механізмом появи одиниці матеріалу розподіляються між трьома групами. Внутрішньомовне словотворення дало 13 одиниць, або 52 %: суфіксація, префіксація й конфіксація, контамінація, словоскладання та парасинтез. Іншомовне запозичення разом із калькуванням охоплює 9 одиниць, або 36 %: прямі неадаптовані запозичення, кальки з англійської, абревіатури та гібридні утворення. Семантична неологізація, тобто поява нового значення без зміни форми, представлена 3 одиницями, або 12 %. Класифікацію вибудувано з самих одиниць, а тип творення для більшості слів встановлено за етимологічними поясненнями довідок Accademia della Crusca, а не за власним припущенням. Найбільша кількість одиниць припадає на суфіксацію, 6 одиниць, тобто 24 % матеріалу, за нею йдуть прямі неадаптовані запозичення, 5 одиниць (20 %); контамінація та калькування дали по 2 одиниці (по 8 %). Натомість конверсія у матеріалі не трапилася.

У проаналізованому матеріалі прямі запозичення потрапляють в італійські медіа переважно з англійської, причому в готовому вигляді. Італійська зазвичай не членує такі слова, навіть коли в мові-джерелі вони складені з двох коренів. Так побудовані *rewilding* [Il Fatto Quotidiano, 9.06.2024] і *gaslighting* [Il Fatto Quotidiano, 26.12.2024], які функціонують в італійському тексті як неподільні одиниці. Те саме видно на прикметнику *brat*, який позначає зухвало-незалежну манеру поведінки та пов’язану з нею естетику. В англійській мові *brat* традиційно мало негативне значення й позначало невиховану або розбещену дитину, проте після виходу альбому Charli XCX *Brat* у 2024 році слово набуло нового позитивно-іронічного значення, пов’язаного з демонстративною незалежністю, бунтівністю та певною естетикою поведінки [Il Post, 24.07.2024]. Італійська мова запозичила це нове значення, зберігши форму слова.

Коли італійська творить слово власними засобами, вона найчастіше вдається до суфіксації. Утворені так одиниці виконують у тексті дві різні функції. Одні деривати називають явище нейтрально, без оцінки, і за характером близькі до термінів: *turistificazione* [Il Post, 30.03.2026] позначає перетворення міста на туристичну зону, *nudificazione* [ANSA, 3.10.2025] – створення фейкових оголених зображень за допомогою штучного інтелекту, а *tokenizzazione* [Sky

© ***Волковська К. А. [Volkovska K. A.]***, kateryna.volkovska@knlu.edu.ua, ***Кромбет О. В. [Krombet O. V.]***, olga.krombet@knlu.edu.ua

TG24, 11.03.2026] – перетворення активу на цифровий токен. Інші, навпаки, насамперед виражають ставлення, і саме вони найхарактерніші для мови преси. Так, іменник *mangificio* [La Nazione, 1.04.2026] утворено від дієслова *mangiare* за допомогою суфікса *-ificio* зі значенням «*фабрика*», унаслідок чого історичний центр міста подано в цьому слові як підприємство з виробництва їжі. За тим самим принципом побудовано *amichettismo* [Il Post, 19.09.2024], де до *amichetto*, зменшеної й зневажливої форми від *amico*, додано суфікс *-ismo* за моделлю *nepotismo* та *clientelismo*. Негативна оцінка тут закладається вже на рівні словотвору, ще до появи контексту. До цієї ж групи належить *epistemia* [Corriere del Ticino, 6.06.2026], де суфікс *-ia* приєднано до основи *episteme* за зразком грецьких назв патологій, таких як *afasia* чи *aritmia* [Vocabolario Treccani, n.d.], тож ілюзію знання подано як хворобу вже на рівні словотвору.

Злиття двох основ в одне слово трапляється рідше, проте дає найвиразніші за будовою одиниці. Іменник *broligarchia* [Il Fatto Quotidiano, 3.04.2026] поєднує англійське *bro* та італійське *oligarchia*, і значення слова постає саме з поєднання двох мов: перший компонент вказує на середовище технологічних мільярдерів, другий додає політичне значення, а разом вони звучать іронічно. За тією самою моделлю побудовано *agrivoltaico* [ANSA, 13.02.2024], що поєднує *agricoltura* та *fotovoltaico*. Такі гібридні побудови дослідники називають однією з помітних рис сучасного італійського словотвору [Micheli, 2024].

До окремої групи належать слова, які взагалі не змінили своєї форми. Іменник *allucinazione* [Il Sole 24 Ore (Econopoly), 8.03.2024] тривалий час належав медичній термінології, а тепер позначає вигадане твердження, створене мовною моделлю, що добре видно з контексту: «*Gli LLM possono talvolta generare affermazioni false o inventate, chiamate in gergo allucinazioni*» – «*Великі мовні моделі іноді можуть породжувати хибні або вигадані твердження, які на професійному жаргоні називають галюцинаціями*». Те саме сталося зі словосполученням *campo largo*, яке з аграрно-військової сфери перейшло в політичну й закріпилося як назва широкої лівоцентристської коаліції. Схожа зміна відбулася й з *maranza* [Il Post, 5.04.2025]: регіональне слово, що позначало підлітка з міської околиці, закріпилося в загальнонаціональній пресі як назва вуличної субкультури. Новизна в таких випадках захована у змісті, тому розпізнати її без контексту неможливо.

Префіксальні та конфіксальні утворення, навпаки, здебільшого прозорі за будовою. Зміст новотвору складається з уже відомих частин, а значення префікса в таких моделях лишається достатньо сталим, щоб його можна було впізнати й поза конкретним словом. Модель «re- + іменник» пояснює будову слова *remigrazione* [Rivista Studio, 20.04.2026], яке позначає повернення до країни походження. Складнішим випадком є слово *ecoansia* [Internazionale, 24.08.2023]. Воно утворено з італійських частин, конфікса *eco-* та іменника *ansia*, але модель узято з англійського *eco-anxiety*. За будовою це італійський дериват, а за походженням є калькою. Показове й *pro-Pal* [ANSA, 25.04.2026], де префікс приєднано до скороченої основи *Pal(estinese)*.

Кілька моделей представлено поодинокими одиницями, проте вони добре показують, наскільки по-різному італійська долучається до появи нового слова. Прикметник *neurodivergente* [Il Fatto Quotidiano, 22.12.2025] побудовано за англійським зразком, але з італійського матеріалу, тобто запозичено не саме слово, а спосіб його творення, а словосполучення *fuffa guru* [Il Post, 12.07.2024] тримається на зіткненні розмовного італійського *fuffa* із запозиченим *guru*.

© ***Volkovska K. A. [Volkovska K. A.]***, kateryna.volkovska@knlu.edu.ua, ***Krombet O. V. [Krombet O. V.]***, olga.krombet@knlu.edu.ua

ISSN *2413-5593 (Print); ISSN 2663-6530 (On-line)*
2026. № 50 (УДК 81) : 232-242
ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics

Абревіатуру *NFT* [Il Post, 8.01.2026] італійська отримала готовою, бо скорочення сталося ще в мові-джерелі. Слово *vasocottura* [Il Fatto Quotidiano, 27.08.2024] складено з двох іменників без сполучного елемента, а найскладнішу будову має *spannolinamento* [Il Fatto Quotidiano, 18.07.2025], у якому префікс s- і суфікс -are приєдналися до основи *pannolino* одночасно; цей спосіб називають парасинтезом.

Істотним у цьому розподілі є не обсяг англійського впливу, а спосіб його засвоєння: запозичений матеріал не лишається осторонь, а входить до моделей, які вже діють в італійській мові. Проміжне становище посідають кальки, гібридні утворення та семантичні зрушення, тобто одиниці, у яких іншомовний вплив реалізується італійськими засобами.

Семантичні моделі. Італійська неологія традиційно розрізняє новотвори за формою та за значенням, тобто відокремлює нове слово від нового значення в слова, яке вже існує [Adamo, Della Valle, 2017]. На змістовому рівні в проаналізованому матеріалі виявлено кілька різних процесів. Найчастотнішими є метафоризація й термінологічна номінація, тобто створення назви для спеціального поняття, представлені однаково (по 6 одиниць, тобто по 24 %). За ними йде первинна номінація, тобто називання явища, яке доти не мало власної назви й одразу входить у загальний ужиток (5 одиниць, 20 %). Проте сама лише частотність пояснює тут небагато, бо часто ці процеси діють не поодинці, а накладаються один на одний.

Первинна номінація в медійному тексті рідко залишається нейтральною. Слова на зразок *vasocottura*, *spannolinamento* чи *agrivoltaico* [ANSA, 13.02.2024] справді лише називають предмет або спосіб дії, не виражаючи жодного ставлення до нього. Проте частіше нове найменування вже містить оцінку позначеного явища. Так, *turistificazione* від самого початку описує надмір як проблему, а *nudificazione* називає дію, яку сама назва й засуджує. Натомість *rifugio climatico* [Il Post, 2.07.2025] подає міський простір як прихисток. Отже, у медійному слововжитку номінація та оцінка постають не окремо, а як дві сторони одного процесу.

Помітна частина новотворів приходить із фахових сфер і потрапляє до загального вжитку саме через медіа. Слова *agrivoltaico* та *tokenizzazione* ще кілька років тому належали до вузької галузевої мови. *Ecoansia* прийшла з психології, а *epistemia* «*ілюзія знання, породжена правдоподібністю згенерованого тексту*» постала в межах дискусії про штучний інтелект. Спільне тут те, що термін приходить у пресу разом із темою, яку вона починає обговорювати, а не сам собою. Трапляється і зворотний рух. Прикметник *neurodivergente* первісно функціонував переважно у спеціалізованому й активістському дискурсі нейрорізноманіття, а тепер вільно вживається в інтерв'ю та колонках, тобто зазнає детермінологізації.

Окремої уваги заслуговують випадки, у яких нове значення постає з метафори. Іноді джерелом образу стає власна назва. Так, *gaslighting* походить від назви п'єси та знятого за нею фільму, у яких чоловік поступово переконує дружину в тому, що вона божеволіє. Італійська отримала цей образ уже готовим, разом із самим словом. Метафора в наведених прикладах виступає не стилістичною прикрасою, а засобом оцінки.

Трапляється й таке, що форма слова залишається тією самою, а змінюється лише ставлення до позначеного. Напрям такої зміни щоразу інший. Наприклад, італійське слово *maranza* набуло виразно зневажливого відтінку, тоді як англійське *brat*, навпаки, втратило негативне забарвлення ще в мові-джерелі й перейшло від значення «*розбещена дитина*» до

© ***Волковська К. А. [Volkovska K. A.]***, kateryna.volkovska@knlu.edu.ua, ***Кромбет О. В. [Krombet O. V.]***, olga.krombet@knlu.edu.ua

схвальної назви бунтівного стилю поведінки. Найдалі від початкового значення відійшов прикметник *demure* [Sky TG24, 22.08.2024], уживання якого є антифразисним, тобто слово означає протилежне до того, що називає. Окремим випадком є *remigrazione*, яке подає примусове виселення як звичайне повернення додому, і саме на цьому пом'якшенні тримається його вживання в політичних текстах. Водночас значення здатне рухатися й без оцінного забарвлення, розширюючись, звужуючись або переходячи з однієї сфери вжитку в іншу.

Оцінка так чи інакше присутня в багатьох одиницях матеріалу, причому вона буває закладена в словотвірну модель, приходить разом із метафорою або виникає через зміну ставлення до позначеного. Тому нове слово в пресі не лише називає явище, а й одразу подає його в певному світлі. Найвиразніше це видно в політичній лексиці, яка становить найбільшу тематичну групу матеріалу: у жодній із цих одиниць назва не лишається нейтральною, бо вони позначають не самі явища, а ставлення до них.

Способи відтворення українською мовою. Перед розглядом конкретних рішень слід уточнити статус запропонованих нижче відповідників. Лише для п'яти одиниць виявлено українські відповідники, засвідчені в перевірених джерелах, а ще для однієї одиниці такий відповідник підтверджено частково. Для решти засвідченого відповідника в межах опрацьованого матеріалу не виявлено, тому наведені далі варіанти є авторськими перекладацькими пропозиціями, сформульованими в межах цього дослідження, а не зафіксованою нормою. Самі способи відтворення визначено за класичною типологією перекладацьких прийомів [Newmark, 1988] з урахуванням української перекладознавчої традиції [Багаєва, 2021, с. 103; Безпалова, Коваленко, 2024, с. 26–27].

Засвідчені відповідники варто розглянути окремо, оскільки вони показують, як ці одиниці вже закріпилися в українській мові. До них належать *ревайлдинг* (*rewilding*), *газлайтинг* (*gaslighting*), *хайп* (*hype*) [Sky TG24, 4.01.2026], *реміграція* (*remigrazione*) та *NFT*. В основі чотирьох із п'яти лежать англійські слова, і лише *remigrazione* є власне італійським дериватом. Щоправда, українське вживання цього слова засвідчене в матеріалах про німецький політичний дискурс, а не про італійський.

Транскодування виявилося доречним у тих випадках, коли одиниця має коротку форму, а позначене нею явище є запозиченим для обох мов. Саме так закріпилися *газлайтинг*, *ревайлдинг* і *хайп*. З огляду на це пропонуємо відтворювати *turistificazione* як *туристифікація*, оскільки цей варіант відповідає українським словотвірним нормам і зберігає зв'язок із міжнародним терміном. За тим самим принципом утворено *токенізація* (*tokenizzazione*) та *агровольтаїка* (*agrivoltaico*).

До калькування вдаються тоді, коли будова італійського слова прозора й кожен його компонент має український відповідник. Саме так утворюються *кліматичний прихисток* (*rifugio climatico*) та *нейровідмінний* (*neurodivergente*). Інакший випадок становить *allucinazione*, бо тут відтворюється не сама форма слова, а зміна його значення, адже українська *галюцинація* здатна набути того самого нового змісту.

Описовий переклад застосовують там, де українська мова не має відповідного словотвірного засобу. Український суфікс не дає ефекту італійського -ificio, тому для *mangificio* можливим відповідником вважаємо *харчовий конвеєр*. Так само парасинтетичне *spannolinamento* доводиться передавати звичним *привчання до горщика*, а *nudificazione* – розгорнутим *створення*

© ***Volkovska K. A. [Volkovska K. A.]***, kateryna.volkovska@knlu.edu.ua, ***Krombet O. V. [Krombet O. V.]***, olga.krombet@knlu.edu.ua

фейкових оголених зображень за допомогою штучного інтелекту. Слово *vasocottura* теж не має однослівного українського відповідника, тому доцільним видається описове *приготування у скляних банках*. У всіх цих випадках зміст передається повністю, проте втрачаються компактність і той оцінний або іронічний відтінок, який в оригіналі закладено в самому слові.

Функціональний аналог дає найприродніший результат, але водночас найбільше віддаляє переклад від оригіналу. Італійське *amichettismo* близьке до українського *кумівство*, бо збігаються і значення, і негативна оцінка. Словосполучення *campo largo* пропонуємо передавати як *широка коаліція*, тому що дослівне *широке поле* в українському політичному контексті нічого не пояснює. Складнішим є випадок *fuffa guru*. Потенційним функціональним аналогом могло б бути слово *інфоциган*, проте воно етнічно марковане, тому для наукового й публіцистичного вжитку доречнішим видається нейтральніше *псевдогуру*. Разом із тим саме цей спосіб приховує новизну одиниці, бо для українського читача такий відповідник уже не звучить як новотвір.

Деякі одиниці потребують поєднання двох прийомів, а саме транскодування з коротким поясненням, коли слово трапляється вперше. Без нього слова *брет* (*brat*), *броліґархія* (*broligarchia*) чи *епістемія* (*epistemia*) залишаються для українського читача незрозумілими. Транскодована форма передає звучання, але не передає значення, тож сама собою вона нічого не повідомляє. Натомість повністю описове відтворення зруйнувало б їхню однослівність, яка в оригіналі важлива. *Broligarchia* називає альянс технологічних мільярдерів із популістською владою, і смислотворчими тут є саме стисліть та несподіване поєднання компонентів.

Кілька випадків заслуговують на окремий коментар, оскільки перекладацьке рішення тут визначається не самою лише формою слова. Для *maranza* можна було б застосувати функціональний аналог *гопник*, проте цей відповідник має інше соціокультурне тло й тягне за собою чужі конотації, тому пропонуємо описове *вуличний підліток*. Ще делікатнішим є випадок *remigrazione*. Це евфемізм, і завдання перекладача полягає в тому, щоб зберегти пом'якшення, а не розкрити його, адже саме воно характеризує позицію мовця. У цих випадках наслідки невдалого рішення виходять за межі мови, адже разом зі словом читачеві передається й ставлення, якого в оригіналі не було.

Отримані результати, їх обговорення. Найпоказовішим виявилося зіставлення двох класифікацій, структурної та перекладацької, яке показує послідовну відповідність. Прямі неадаптовані запозичення здебільшого транскодуються, оскільки їхня форма вже спрощена в мові-джерелі. Обидві кальки з англійської передані українською також калькуванням, тож *neurodivergente* та *rifugio climatico* зберігають ту саму будову в трьох мовах поспіль; так само калькують більшість префіксальних утворень. Натомість власне італійські деривати здебільшого вимагають описового відтворення, і не через складність значення, а через брак в українській мові потрібного словотвірного засобу. Семантичні неологізми не транскодуються взагалі, бо формальної новизни, яку можна було б перенести, тут немає.

Отримані результати можна зіставити з наявними спостереженнями. Дослідження впливу англійської на італійську наголошують на масштабі запозичення [Pulcini, 2024], проте в опрацьованому матеріалі власне італійські механізми словотворення дають більше половини одиниць, тоді як на запозичення й калькування разом припадає близько третини. Це узгоджується з висновком про збереження продуктивності італійських словотвірних моделей і

© ***Волковська К. А. [Volkovska K. A.]***, kateryna.volkovska@knlu.edu.ua, ***Кромбет О. В. [Krombet O. V.]***, olga.krombet@knlu.edu.ua

про активізацію гібридних утворень [Micheli, 2022; Micheli, 2024]. Українські дослідники визначають транскрипцію, калькування й описовий переклад як основні способи відтворення нових одиниць на англомовному матеріалі [Багаєва, 2021, с. 103; Безпалова, Коваленко, 2024, с. 26–27; Панченко, 2020, с. 154]; на італійському матеріалі основними виявилися транскодування, калькування й описовий переклад, проте їхній вибір узгоджується передусім із будовою одиниці, а не з її семантикою, чого типологія перекладацьких процедур [Newmark, 1988] безпосередньо не передбачає. Отже, структура одиниці впливає передусім не на складність перекладу, а на те, що саме в ній потрібно зберегти. У запозиченні йдеться про форму, а в кальці про спосіб побудови. Власне італійський дериват несе оцінку в афіксі, а семантичний неологізм передає нове значення незміненою формою. Це співвідношення окреслює тенденцію, яку варто перевірити на ширшому матеріалі. Підгрупи тут дуже нерівні за обсягом, а деякі налічують лише одне слово, до того ж перевірки статистичної значущості не проводилося.

Висновки дослідження. Новітні італійські неологізми творяться за кількома основними словотвірними моделями. Найчастотнішою серед них є суфіксація, за нею йде пряме запозичення з англійської мови. Незважаючи на значну кількість англіцизмів, власне італійські моделі разом переважають над прямими запозиченнями, а це означає, що в межах опрацьованого матеріалу ресурси самої італійської мови залишаються активними. Суфіксація при цьому часто виконує в медіатексті оцінну функцію, адже такі одиниці, як *mangificio* або *amichettismo*, не лише називають явище, а й дають йому негативну характеристику вже на рівні творення слова. На семантичному рівні переважають метафоризація й термінологічна номінація, тоді як первинна номінація трапляється рідше й нейтральною буває нечасто. Оцінний складник супроводжує чимало новотворів. Найбільшу тематичну групу утворюють одиниці політичної сфери, причому вони позначають здебільшого не самі явища, а ставлення до них.

Аналіз способів відтворення українською мовою показує, що основними є описовий переклад, транскодування та калькування, які розподілилися між собою майже порівну. Вибір способу здебільшого узгоджується зі структурою самої одиниці. Прямі запозичення найчастіше передаються транскодуванням, а кальки з англійської мови калькуванням. Власне італійські деривати потребують описового перекладу, а семантичні неологізми транскодуванню не піддаються взагалі, бо їхня форма не є новою.

Показовим є те, наскільки мало італійських новотворів має засвідчений український відповідник: його вдалося підтвердити лише для п’яти одиниць. Решта варіантів, наведених у статті, є авторськими перекладацькими пропозиціями, сформульованими в межах цього дослідження. Це не означає, що таких відповідників не існує взагалі, адже частина з них могла не потрапити до перевірених джерел. Проте наявні дані свідчать, що для більшості одиниць цієї групи засвідченого українського відповідника поки що не виявлено.

Перспективи подальших наукових розвідок пов’язані насамперед із розширенням матеріалу. Залучення архівів інших італійських видань дало б змогу опрацювати більше одиниць і перевірити, чи зберігаються описані співвідношення. Окремого вивчення потребує те, яким чином італійські новотвори з’являються в українських текстах. Корисним було б також зіставлення оцінної суфіксації в італійській та українській мовах, оскільки саме з її відтворенням пов’язана більшість описових рішень.

© ***Volkovska K. A. [Volkovska K. A.]***, *kateryna.volkovska@knlu.edu.ua*, ***Krombet O. V. [Krombet O. V.]***, *olga.krombet@knlu.edu.ua*

References:

1. Багаєва, І. (2021). Особливості перекладу англомовних неологізмів українською мовою [Specific features of translating English-language neologisms into Ukrainian]. *Актуальні питання гуманітарних наук [Current Issues in the Humanities]*, *46*(1), 103–108. https://doi.org/10.24919/2308-4863/46-1-16
2. Безпалова, К. В., & Коваленко, О. В. (2024). Неологізми у сучасному українському мовознавстві: визначення, класифікація, переклад [Neologisms in modern Ukrainian linguistics: Definition, classification, and translation]. *Записки з романо-германської філології [Notes on Romano-Germanic Philology]*, *2*(53), 15–30. https://doi.org/10.18524/2307-4604.2024.2(53).323935
3. Лахтіонова, К. (2022). Неологізми у сучасній італійській мові [Neologisms in contemporary Italian]. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики [Problems of Semantics, Pragmatics and Cognitive Linguistics]*, (41), 133–136. https://doi.org/10.17721/2663-6530.2022.41.13
4. Панченко, О. І. (2020). До питання про переклад неологізмів [Do pytannia pro pereklad neolohizmiv (On the translation of neologisms)]. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації [Scientific Notes of Taurida National V. I. Vernadsky University. Series: Philology. Social Communications]*, *31*(70)(4, pt. 2), 154–158. https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.4-2/27
5. Селіверстова, А. (2024). Інтернет-сленг та цифрові неологізми італійською мовою: вплив на традиційну лінгвістику [Internet slang and digital neologisms in Italian: Impact on traditional linguistics]. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики [Problemy semantyky, prahmatyky ta kohnityvnoi linhvistyky (Problems of Semantics, Pragmatics and Cognitive Linguistics)]*, (46), 50–58. https://doi.org/10.17721/2663-6530.2024.46.04
6. Селіверстова, А. (2025). Лінгвопрагматичні особливості еко-неологізмів в італійському медіа-дискурсі [Linguopragmatic features of eco-neologisms in Italian media discourse]. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики [Problemy semantyky, prahmatyky ta kohnityvnoi linhvistyky (Problems of Semantics, Pragmatics and Cognitive Linguistics)]*, (48), 215–222. https://doi.org/10.17721/2663-6530.2025.48.17
7. Adamo, G., & Della Valle, V. (2017). *Che cos'è un neologismo*. Carocci.
8. Grossmann, M., & Rainer, F. (Eds.). (2004). *La formazione delle parole in italiano*. Niemeyer. https://doi.org/10.1515/9783110934410
9. Micheli, M. S. (2022). An extensive analysis of blending in contemporary Italian. *Lingua*, *273*, 103341. https://doi.org/10.1016/j.lingua.2022.103341
10. Micheli, M. S. (2024). Costruzioni ibride nella derivazione e nella composizione dell'italiano. *Études romanes de Brno*, *45*(3), 54–69. https://doi.org/10.5817/ERB2024-3-4
11. Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. Prentice Hall.
12. Pulcini, V. (2024). Revisiting attitudes toward English in present-day Italy. *World Englishes*, *43*(2), 259–269. https://doi.org/10.1111/weng.12643
13. *Словник.ua*. (n.d.). Тлумачний словник української мови. https://slovnyk.ua
14. *Accademia della Crusca*. (n.d.). Parole nuove. https://accademiadellacrusca.it/it/lingua-italiana/parole-nuove
15. *ANSA*. (13.02.2024). «Agrivoltaico, pubblicato il bando per gli incentivi del Mase». https://www.ansa.it/ansa2030/notizie/energia_energie/2024/02/13/agrivoltaico-pubblicato-il-bando-per-gli-incentivi-del-mase_6ecb3620-992d-47c0-af88-0354368b78fc.html
16. *ANSA*. (3.10.2025). «Garante, stop a Clothoff l'app che crea deepfake porno». https://www.ansa.it/canale_tecnologia/notizie/software_app/2025/10/03/garante-stop-a-clothoff-lapp-che-spoglia-le-persone_e93dc02c-091c-415e-bbab-0d4567f6ef8c.html
17. *ANSA*. (25.04.2026). «25 aprile, corteo a Milano, la Brigata ebraica: «Cacciati da una minoranza e dalla polizia»». https://www.ansa.it/sito/notizie/cronaca/2026/04/25/cortei-e-manifestazioni-in-tutta-italia-a-palermo-e-bologna-contestati-i-sindaci_3ef9ef84-c895-4b23-98c2-2777a2542f34.html
18. *Corriere del Ticino*. (6.06.2026). «Epistemia, nuova malattia». https://www.cdt.ch/societa/epistemia-nuova-malattia-429861

© ***Волковська К. А. [Volkovska K. A.]***, *kateryna.volkovska@knlu.edu.ua*, ***Кромбет О. В. [Krombet O. V.]***, *olga.krombet@knlu.edu.ua*

19. *Il Fatto Quotidiano*. (9.06.2024). «I bisonti usati per prevenire gli incendi e diventare «eroi del clima e della biodiversità»: ecco la curiosa iniziativa adottata dal Portogallo». https://www.ilfattoquotidiano.it/2024/06/09/i-bisonti-usati-per-prevenire-gli-incendi-e-diventare-eroi-del-clima-e-della-biodiversita-ecco-la-curiosa-iniziativa-adottata-dal-portogallo/7580513/
20. *Il Fatto Quotidiano*. (27.08.2024). «Alimentazione, tutti i rischi trascurati: attenzione alle cotture, alla conservazione, alle pentole e agli «antinutrienti»». https://www.ilfattoquotidiano.it/2024/08/27/alimentazione-tutti-i-rischi-trascurati-attenzione-alle-cotture-alla-conservazione-alle-pentole-e-agli-antinutrienti/7670628/
21. *Il Fatto Quotidiano*. (26.12.2024). «Attenzione agli «empatici oscuri»: «Sembrano sensibili e premurosi, in realtà sono psicopatici e narcisisti»». https://www.ilfattoquotidiano.it/2024/12/26/attenzione-agli-empatici-oscuri-sembrano-sensibili-e-premurosi-in-realta-sono-psicopatici-e-narcisisti-pensano-solo-a-raggiungere-i-loro-scopi/7817490/
22. *Il Fatto Quotidiano*. (18.07.2025). «5 libri da leggere sotto l'ombrellone per dire addio al pannolino e iniziare lo «spannolinamento» come un gioco». https://www.ilfattoquotidiano.it/2025/07/18/5-libri-da-leggere-sotto-lombrellone-per-dire-addio-al-pannolino-e-iniziare-lo-spannolinamento-come-un-gioco/8039981/
23. *Il Fatto Quotidiano*. (22.12.2025). ««Ho scoperto di avere la dislessia dopo i 30 anni»: parla Giampaolo Morelli». https://www.ilfattoquotidiano.it/2025/12/22/ho-scoperto-di-avere-la-dislessia-dopo-i-30-anni-questo-senso-di-inferiorita-mi-ha-portato-a-una-forte-depressione-e-una-ferita-per-cui-soffro-ancora-oggi-parla-giampaolo-morelli/8235956/
24. *Il Fatto Quotidiano*. (3.04.2026). «L'ex boss di Google alla BBC: l'azienda difende la scelta ma per altri giornalisti la televisione inglese è caduta nella trappola di Big Tech». https://www.ilfattoquotidiano.it/2026/04/03/lex-boss-di-google-alla-bbc-lazienda-difende-la-scelta-ma-per-altri-giornalisti-la-televisione-inglese-e-caduta-nella-trappola-di-big-tech/8345006/
25. *Il Post*. (12.07.2024). «I social network sono pieni di «fuffa guru»». https://www.ilpost.it/2024/07/12/fuffa-guru/
26. *Il Post*. (24.07.2024). «Cosa vuol dire «brat»». https://www.ilpost.it/2024/07/24/brat-significato/
27. *Il Post*. (19.09.2024). ««Amichettismo» è un termine nuovo per esprimere un vecchio concetto». https://www.ilpost.it/2024/09/19/meloni-amichettismo-familismo/
28. *Il Post*. (5.04.2025). «Da dove viene la parola «maranza»». https://www.ilpost.it/2025/04/05/maranza/
29. *Il Post*. (2.07.2025). «Cosa sono i «rifugi climatici» per proteggersi dal caldo». https://www.ilpost.it/2025/07/02/rifugi-climatici-italia-citta-roma-firenze-napoli-torino-bologna/
30. *Il Post*. (8.01.2026). «Degli NFT non è rimasto quasi niente». https://www.ilpost.it/2026/01/08/nft-anni-dopo/
31. *Il Post*. (30.03.2026). «Il centro sociale di Lubiana che ha fatto un compromesso con la turistificazione». https://www.ilpost.it/2026/03/30/metelkova-spazio-occupato-lubiana/
32. *Il Post*. (17.06.2026). «Chi manca in questa foto?». https://www.ilpost.it/2026/06/17/centrosinistra-campo-largo-incontro-schlein-conte-bonelli-fratoianni/
33. *Il Sole 24 Ore (Econopoly)*. (8.03.2024). «Gemini e GPT-4, alla scoperta degli LLM. Tra etica e allucinazioni». https://www.econopoly.ilsole24ore.com/2024/03/08/llm-gemini-gpt4-etica-allucinazioni/
34. *Internazionale*. (24.08.2023). «Come affrontare l'ecoansia». https://www.internazionale.it/magazine/jia-tolentino/2023/08/24/come-affrontare-l-ecoansia
35. *La Nazione*. (1.04.2026). «Il Comune argina il mangificio. A «dieta» tre strade e undici piazze». https://www.lanazione.it/firenze/cronaca/il-comune-argina-il-mangificio-cee86dd4
36. *Rivista Studio*. (20.04.2026). «Di remigrazione sentiremo parlare ancora a lungo, purtroppo». https://www.rivistastudio.com/remigrazione-destra-italia/
37. *Sky TG24*. (22.08.2024). «Very demure, cosa significa il nuovo trend TikTok anti Brat». https://tg24.sky.it/cronaca/2024/08/22/very-demure-significato
38. *Sky TG24*. (4.01.2026). «Intelligenza artificiale sostenibile e tecnologie indossabili, ecco le sfide del 2026». https://tg24.sky.it/economia/2026/01/04/intelligenza-artificiale-cybersicurezza-sfide-2026
39. *Sky TG24*. (11.03.2026). «La Bce lancia Appia, in arrivo un programma per la finanza tokenizzata in euro». https://tg24.sky.it/economia/2026/03/11/bce-appia-token-euro
40. *Vocabolario Treccani*. (n.d.). Neologismi. https://www.treccani.it/vocabolario/neologismi/

© ***Volkovska K. A. [Volkovska K. A.]***, *kateryna.volkovska@knlu.edu.ua*, ***Krombet O. V. [Krombet O. V.]***, *olga.krombet@knlu.edu.ua*